

Plantenkenner gedreven door verwondering

Jaap Maandag senior begon al op zijn 23ste met zijn eigen hoveniersbedrijf. Om klanten te laten zien wat er allemaal mogelijk was in de tuin, legde hij een modeltuintje aan in Oegstgeest. Bijna 80 jaar later bestaat Maandag Hoveniers nog altijd, maar het bedrijf wordt alweer jaren gerund door Jaap junior die inmiddels 69 is. Van stoppen is geen sprake. Deze plantenkenner bij uitstek kan zich geen leven voorstellen zonder zijn vak.

Tekst en foto: Monique Ooms

“Kijk, hier staat alles in.” Jaap Maandag reikt naar een boekenplank en vist er een dik, bijbelachtig boek vanaf. De vergelijking met de Heilige Schrift blijkt zo gek nog niet. In zijn handen heeft Jaap het ‘Verklarend Woordenboek van Wetenschappelijke Plantenamen’ van dr. C.A. Backer. Een mooi naslagwerk, zou je zeggen. Voor plantenkenner en –liefhebber Jaap Maandag leest deze dikke pil echter als een roman. “Hier staan fantastische dingen in, allerlei feiten over planten, waar ze vandaan komen en met welke planten ze verwant zijn. Ongelooflijk leerzaam.” Want te oud om te leren is hij nog niet. En de passie voor planten neemt met de jaren bepaald niet af. Die zit er al vanaf de geboorte in, stelt Jaap. “Ik liep als een schaduw achter mijn vader aan en zoog alle informatie op als een spons.” Na de mulo stapte Jaap direct in het hoveniersbedrijf van zijn vader. “In de avonduren heb ik nog wat opleidingen voor tuinontwerp en plantenkennis gedaan, maar het meeste heb ik geleerd in de praktijk. Wat je leert van werken met planten leer je niet op school.”

WEKELIJKS MAAIEN

Jaap senior gaf zijn zoon altijd de vrije hand. “Ik mocht het werk volledig volgens mijn eigen inzicht aanpakken. Mijn vader was een echte kweker. Daarnaast vond hij het leuk om klanten te ontvangen en over plantjes te praten. In die tijd hadden we veel klanten waar we elke week kwamen om te maaien, de kantjes te knippen en de borders bij te houden. Op donderdag, want dan was het voor het weekend netjes. Ik ben mij wat meer op de aanleg en het ontwerp gaan richten, dat tuincentrumachtig

ge ligt mij niet zo.” Jaap nam het bedrijf in 1977 officieel over van zijn vader, zijn vrouw Sietske doet sindsdien de boekhouding. “Op dat moment had ik de organisatie al zelf in handen en zaten we al op deze locatie, aan de Terweeweg in Oegstgeest. Op deze plek stond toen nog een schuur met een kas, in 2010 hebben we daar een mooi woonhuis van gemaakt.

.....

‘Ik word vooral gedreven door de verwondering. Hoe kan al dat moois groeien en bloeien? Nog steeds kan ik verrast zijn door iets wat de natuur heeft voortgebracht’

.....

Om ons huis heen ligt een tuin waarin mensen ideeën kunnen opdoen voor hun eigen tuin.” Jaap heeft in de loop der jaren een flink klantenbestand opgebouwd dat voornamelijk bestaat uit particulieren. Sommige klanten deden al zaken met zijn vader. “Dat zijn inmiddels meisjes van 83.”

De tuin moet vooral ‘een prettige gebruiksruimte zijn’, vindt Jaap. Dat is wat hem voor ogen staat als hij een ontwerp maakt voor een klant. “Je creëert een extra leefruimte waarin het prettig vertoeven is.” Daarbij ligt de nadruk op groen, want: “Bestrating staat gelijk aan moord op de bodemstructuur. Die platen van een vierkante meter, ik gruw ervan. Dan gaan

ze er ook nog met die trilplaat overheen... dat is helemaal de dood in de pot voor het bodemleven. En je bodem is de basis van alles, daar leven miljoenen bacteriën en schimmels die van belang zijn voor de beplanting. Zonder goed bodemleven krijg je nooit een mooie tuin.” Voor zijn beplantingsplan werkt Jaap het liefst met duurzame planten, struiken en bomen die lang meegaan, zoals langzaam groeiende heesters en sinse bollen die groeien op plekken waar vrijwel niets anders wil groeien. “Dan ontstaat er meer balans en rust in de tuin.” En er moeten vooral veel bloemen bloeien, want: “Dat ziet er mooi uit en er komen vlin- ders en bijen op af.”

TIENDUIZEND BOLLEN

Bloembollen ziet hij als ‘de ideale overbrugging van de winter naar het voorjaar.’ “Elk jaar bestel ik een breed assortiment, op dit moment loopt dat via Jac. Uittenbogaard.” Hij pakt de lijst erbij en daarop zien we gangbare gewassen als narcis en krokus, maar ook ipheion, eremurus, corydalis, allium, galanthus en eranthis. “In totaal gebruik ik per seizoen zo’n tienduizend bollen. De nadruk ligt op voorjaarsgewassen en minder op zomerbollen omdat in die periode vaste planten veelal de bloei overnemen.” In de werkwijze met bloembollen is veel veranderd sinds de jaren 70. “We planten de bollen niet meer in groepjes van tien narcissen en tien tulpen bij elkaar, we verstrooien ze nu meer. Mooi om te zien hoe Jacqueline van der Kloet dat doet op Keukenhof. Hoewel het daar veel grootschaliger is, zoiets kun je in een kleine, particuliere tuin niet een op een overnemen.”

WEINIG KENNIS

Overigens valt het hem op dat er zowel bij consumenten als bij jonge, pas afgestudeerde hoveniers, weinig kennis is van bloembollen. “Ze hebben er geen beeld bij, of een verkeerd beeld. Dat het veel werk is, bijvoorbeeld. En omdat jonge hoveniers over te weinig kennis beschikken, ontbreekt het ook aan overtuigingskracht richting de consument. Daar moet echt meer in geïnvesteerd worden, anders raakt de bloembol uit beeld en dat zou zonde zijn. Een tuin kan niet zonder bloembollen en er is zoveel moois te koop.” Overigens gaat zijn voorkeur meer uit naar oude dan naar nieuwe soorten. “Nieuwe soorten zijn kwalitatief niet altijd even sterk. Dat is ook wel duidelijk: kijk eens hoeveel nieuwe introducties alweer zijn verdwenen.”

Jaap Maandag: 'Er is weinig kennis van bloembollen bij consumenten en jonge hoveniers'

Veel van Jaap's opdrachten komen via bestaande klanten bij hem binnen. "Dan loop ik zo'n tuin in, ga even zitten en neem het in me op. Al vrij snel komen dan de ideeën naar boven. Die boom snoeien, hier een border uitbreiden, daar wat aan bodemverbetering doen. Voor niet al te veel geld, kun je al een flinke verbetering teweegbrengen. Gun jezelf die uitgave, je kijkt er tenslotte wel elke dag tegenaan." Een offerte op papier hoeft de klant niet te verwachten van Jaap. "Daar gaat zoveel tijd in zitten en je legt jezelf ongelooflijk vast. Ik geef een mondelinge schatting en daar zit ik nooit ver naast." Als hij de opdracht krijgt en – vaak in samenwer-

king met onderaannemers – aan de slag mag met de tuin, voelt hij zich nog altijd als een kind in een overvolle snoepwinkel. "Ik word vooral gedreven door de verwondering. Hoe kan al dat moois groeien en bloeien? Nog steeds kan ik verrast zijn door iets wat de natuur heeft voortgebracht, dan vraag ik me af hoe en waar het is ontstaan. Jammer dat maar weinig mensen daar oog voor hebben, onze waarneming is vaak zeer beperkt." Voor een deel wordt zijn respect voor de natuur ingegeven door zijn geloof. "Ik vind dat we respectvol met onze omgeving moeten omgaan. Dat hoop ik ook op anderen te kunnen overdragen."

Hij geeft het zelf niet direct toe, maar zijn vrouw Sietske doet dat maar al te graag voor hem: "Eigenlijk is hij altijd aan het werk." Want het voelt niet als werk. De planten en de klanten zijn z'n leven. Dus er komt geen afscheid van het vak. "Ik ben wel een beetje aan het afbouwen", beweert hij, maar intussen is hij ook in het weekend nog volop 'aan het rommelen', zelfs op zondag zit hij niet stil. "Ik heb het leukste vak dat er is, kan mensen blij maken met het resultaat en ik word er nog voor betaald ook." Met andere woorden: die luie stoel kan nog best wel even wachten.